

ΔΗΜ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821

ΟΙ ΗΠΕΙΡΩΤΑΙ ΚΑΤΑΦΕΥΓΟΥΝ ΣΕ ΔΑΝΕΙΣΜΟΝ
ΑΠΟ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΔΙΑ ΝΑ ΕΞΟΠΛΙΣΘΟΥΝ

Μετά την μάχην και την καταστροφήν του Πέτα (4 Ιουλίου 1822) όλα τα Έλληνικά στρατεύματα της Έπαναστάσεως πού σκληρά έδοκιμάσθησαν στην μάχην εκείνην και στην προηγηθείσαν της Πλάκας, απέσυρθησαν προς Νότον και άλλα μέν, τα περισσότερα, έστάθμευσαν εις τὸ Μεσολόγγι και τὸ Αἰτωλικόν, άλλα δὲ επέρασαν εις τὴν Πελοπόννησον, όπου ἐν συνεχείᾳ περιωρίσθη ἡ δραστηριότης τῆς Έπαναστάσεως. Ὁ Ὁμέρ Βρυώνης προχωρήσας και αὐτός, καταλαμβάνει και κρατεῖ σταθερῶς τὸν Καρδασαράν και τὴν εἴσοδον τοῦ Μακρυνόρουσ ἀποκλείων τοῦ λοιποῦ πᾶσαν ἐπικοινωνίαν τῆς Ἄρτης και γενικᾶ τῶν Ἠπειρωτῶν με τὴν περιοχὴν τῆς Έπαναστάσεως. Μαζὶ με τὰ ἀνωτέρω στρατεύματα ἀπεμακρύνθησαν και οἱ Ἠπειρωτες ἀγωνισταὶ πού ἔλαβον μέρος εις τὴν μάχην τοῦ Πέτα και ἔτσι ἡ Ἄρτα και ἡ Ἠπειρος ἔμειναν ἀνυπεράσπιστες γιὰ νὰ δοκιμάζουσι καθημερινῶς ὅλην τὴν ἀγριότητα τῶν Τουρκαλβανῶν και νὰ πληρώνουσι αὐτὲς τὴν ἐκδίκησίν των γιὰ τὰς σημαντικὰς ἀπωλείας πού εἶχαν στὸ Πέτα. Ὁ κατακτητὴς κατὰ τὸ 1823 εἶχε γίνει σκληρότερος ἐπαυξάνων τὰ δεινὰ και τὴν ἀπόγνωσιν τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἄρτης με τὰς πάσης φύσεως πιέσεις του μέχρι πνιγμοῦ.

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ χρόνου αὐτοῦ φθάνουσι στὴν Ἄρτα πληροφορίες ὅτι ἡ Ἄγγλια, θέλουσα νὰ ἀπαγκιστρώσῃ τὴν φίλην τῆς Τουρκίαν ἀπὸ τὴν ἐμπλοκὴν τῆς εις τὴν Ἑλληνικὴν Έπανάστασιν, προτίθεται νὰ ἀναγνωρίσῃ ἡμιανεξάρτητον Ἑλληνικὸν Κράτος εις τὴν Πελοπόννησον μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ και νὰ διορίσῃ και πρόξενόν τῆς. Καὶ ὅτι τὸ σχέδιον τοῦτο πολλοὶ τῆς Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος τὸ ἀπεδέχοντο. Τοῦτο ἀνησύχει περισσότερο τοὺς Ἄρτινούς, ἀφοῦ με τὸ σχέδιον αὐτὸ παρεμερίζετο ἢ ἀπελευθέρωσις τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος και τῆς Ἠπέρου. Τὰς πληροφορίες αὐτὰς πού εὐρέως ἐκυκλοφόρουσι εις τοὺς πολιτικοὺς κύκλους τῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης και ἐγράφοντο και εις τὰς ἐφημερίδας των, διεβίβαζε εις τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος και τὴν Ἄρταν όπου διέμεινε ἡ οἰκογένειά του, ὁ εις τὴν Εὐρώπην διατρίβων Ἄρτινὸς Δημήτριος Κυρίτσῃς. Ἐγράφε εις τὴν Διοίκησιν ὁ Κυρίτσῃς:

«Ἡ αὔξῃσις τῆς τιμῆς τοῦ δανείου ἐνῶ μπορεῖ νὰ προῆλθεν και ἀπὸ τὰς εἰδήσεις αἱ ὁποῖαι ἔφθανον εις τὸ Λονδῖνον περὶ τῆς καταπαύσεως τῶν ταρα-

χῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ κοινοβιολόγημα τοῦ διαπραγματευομένου τότε εἰς τὰ Παρήσια καὶ διαπραγματευθέντος εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῶν Ἄγγλων δευτέρου δανείου, ἀποδίδεται ὁμοῦς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ περὶ ἀποφάσεως νὰ διορισθῆ Πρόξενος εἰς τὴν Ἑλλάδα καθ' ὃν χρόνον ἀναφέρεται εἰς τὸ ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος L' ÉTOILE. Ἡ Ἀγγλικὴ Διοίκησις ἐὰν τοῦτο τὸ περὶ Προξένου ἀναφανῆ ἐπὶ τέλος ἀληθές δὲν ἔμπορεῖ νὰ εὔρη περισσότερον τρόπον ὥστε τὸ κίνημά της νὰ δικαιολογηθῆ ἀπέναντι ὄλων».

Καὶ ἄλλη ἔγγραφος μαρτυρία περὶ τῶν σκοπῶν τῆς Ἀγγλίας νὰ τερματίσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν εἰς τὸ Ρίον καὶ τὸν Ἴσθμὸν εἶναι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἱατροῦ Φραγκίσκου Καρβελᾶ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Διοίκησιν:

«...ἤλπίζον ὁμοῦς, γράφει ὁ Καρβελᾶς, εἰς ταχεῖαν πτώσιν τῶν φρουρίων τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Ναυπάκτου ἢ ὅποια ἤθελε βιάσει τὴν Ἀγγλίαν νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος καθὼς καὶ ὅλοι οἱ πολιτικοὶ μᾶς τὸ βεβαιώθουν καὶ ὁ Θεὸς νὰ τὸ δώσῃ».

Δηλαδή διὰ τὴν Ἀγγλίαν ἀνεξαρτησία τῆς Ἑλλάδος ἐσήμαινε μόνον ἡ Πελοπόννησος.

Ἦτο φυσικὸν αὐτὲς οἱ πληροφορίες πού ἐφθانون καὶ στὴν Ἄρτα, νὰ ἀπογοητεύουν καὶ νὰ ἀνησυχοῦν τοὺς κατοίκους της. Ἐβλεπον συνάμα ὅτι ἀπὸ πλευρᾶς Διοικήσεως, πού ἀπετελεῖτο πότε ἀπὸ Πελοποννησίους καὶ πότε ἀπὸ Νησιῶτες, δὲν ἐξεδηλοῦτο καμμία ἀντίδρασις. Ἔτσι ἀποφασίζουσαν νὰ ἐξεγερθοῦν στηριζόμενοι εἰς τὰς ἰδικὰς των καὶ μόνον δυνάμεις. Πρὶν ὁμοῦς φθάσουν εἰς τὴν ὥραν αὐτὴν, δι' ἀπεσταλμένων των ζητοῦν ἀπὸ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν Δυτικῆς Ἑλλάδος Ἀλ. Μαυροκορδάτον, τὴν ταυτόχρονον μὲ τὴν ἐξέγερσιν των ἐνίσχυσιν διὰ ἑλληνικῶν στρατευμάτων πού ἀπρακτοῦσαν εἰς τὴν περιοχὴν Μεσολογγίου — Αἰτωλικοῦ. Ὁ Μαυροκορδάτος τοὺς δίδει ἐλπίδας χωρὶς νὰ τοὺς ἐνθαρρύνῃ, οὔτε ὑπόσχεται κάτι τὸ συγκεκριμένον. Αὐτοὶ ὁμοῦς δὲν ἀπογοητεύονται καὶ συγκροτοῦν Ἐπιτροπὴν, ἐκ τοῦ Μητροπολίτου, τῶν Ἰωάννου Κάκου, Γεωργίου Μόγια, Νικολάου Ζαρκαλῆ καὶ Ἰωάννου Νικολογιάννη, ἢ ὅποια κατὰ Ἰανουάριον 1824 ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν δι' ἀπεσταλμένου της μετὰ τῶν εἰς Μεσολόγγι εὔρισκομένων, Κων. Μπότσαρη στρατηγοῦ καὶ Ἄρτινου Νικολάου Κομπότη, οἱ ὅποιοι καὶ προσωπικῶς ἀνέπτυξαν εἰς τὸν Μαυροκορδάτον τὴν ἀπόφασιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἄρτης πρὸς ἐξέγερσιν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἔτυχον ἐνθαρρυντικῆς ἀπαντήσεως.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ἄρτης ἐπεκoinώνησε καὶ μὲ τοὺς Προκρίτους περιοχῶν τῶν Ἰωαννίνων καὶ οἱ τελευταῖοι, ἰδίως τοῦ Ζαγορίου, ἐζήτησαν ἀπὸ τοὺς διαμένοντας εἰς Κέρκυραν συμπατριώτας των νὰ ἀποστείλουν εἰς Μεσολόγγι Ἐπιτροπὴν ἵνα ζητήσῃ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον βοήθειαν ὅταν αὐτοὶ καὶ ὅλη ἡ Ἠπειρος ἀπεφάσιζαν νὰ κινηθοῦν κατὰ τοῦ κατακτητοῦ. Τὸ πρᾶγμα πλέον ἔπαιρνε σοβαρὰν

μορφὴν καὶ ὁ Μαυροκορδαῖτος γνωρίζει εἰς τὴν Διοίκησιν τῆς Ἑλλάδος στὸ Ναύπλιον ὅλα τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν Ἠπειρον. Ἡ Κεντρικὴ Διοίκησις, ἀπησχολημένη μὲ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον τῶν Πελοποννησίων, ἐριζόντων διὰ τὴν ἐξουσίαν, καὶ μὴ δυναμένη νὰ ὑποσχεθῇ βοήθειαν εἰς τοὺς Ἠπειρώτας, ἀπήντησε εἰς τὸν Μαυροκορδαῖτον ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνταπόκρισιν μὲ αὐτοὺς δίδων ἀορίστους ἐλπίδας διὰ τὸ μέλλον.

Ἵστερα ἀπὸ τὴν ἀπάντησιν αὐτὴν ἡ ἀπογοήτευσίς καὶ ἡ ἀπελπισία τῶν κατοίκων τῆς Ἠπέρου ἐκορυφώθη. Παρ' ὅλα ὅμως αὐτὰ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀγῶνος τῆς Ἄρτης δὲν παραιτεῖται τοῦ σκοποῦ τῆς. Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον 1824 καταρτίζει μετὰ τῶν ὀπλαρχηγῶν τοῦ Ραδοβυζίου Δημητρίου Γώγου Μπακόλα, Μήτρου Κουτελίδου καὶ Γιάννη Γεωργίου σχέδιον ἐξεγέρσεως τῆς Ἄρτης τὸ ὁποῖον ἀποστέλλει εἰς τὸν Μαυροκορδαῖτον εἰς τὸ Μεσολόγγι, μὲ τὸν ἐκ Σελλάδων Ἄρτης Ἀναγνώστην Κουτσοδήμαν, μαζί μὲ γράμμα τῆς, ἐξηγοῦσα «καθαρώτατα» τὸν σκοπὸν τῆς. Ἐπειδὴ καὶ πάλιν δὲν τοὺς ἱκανοποιεῖ ἡ ἀπάντησις τῆς Διοικήσεως, γράφει εἰς συμπατριώτας εὐρισκομένους στὸ Μεσολόγγι, Νικόλαον Λουριώτην καὶ ἀδελφοὺς Κομπότη, ὅπως συνεννοηθοῦν μὲ τοὺς ἐκεῖ Γιαννιώτας καὶ ὅλοι μαζί ζητήσουν ἀπὸ τοὺς ἔσω καὶ ἔξω τῆς Ἑλλάδος Ἠπειρώτας χρηματικὴν ἐνίσχυσιν διὰ τὴν προμήθειαν πολεμικοῦ ὕλικου πρὸς ἐξοπλισμὸν τῶν κατοίκων.

Ἔτσι μὲ τὴν πρωτοβουλίαν τῶν Ἄρτινῶν σχηματίζεται στὸ Μεσολόγγι μία ἐνιαία Πανηπειρωτικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία ἀμέσως ἤρχισε τὴν ἀνταπόκρισιν μὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ἠπέρου καὶ μὲ τοὺς σημαντικωτέρους πατριώτας διατρίβοντας εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τὴν σύναξιν χρηματικῶν ποσῶν, διὰ νὰ ὀπλισθοῦν οἱ ὑπόδουλοι Ἠπειρώται ὅταν κριθῇ κατάλληλος ὁ χρόνος τῆς ἐξεγέρσεως διὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς πατρίδος των Ἠπέρου. Ἡ ἴδια Ἐπιτροπὴ ἀπεφάσισε νὰ χρησιμοποίησῃ διὰ τὸν ἀγῶνα, ὡς δάνεια, ὅλα τὰ κοινὰ χρήματα τὰ ὁποῖα κατὰ διαφόρους ἐποχὰς πολλοὶ ὁμογενεῖς τοῦ ἐξωτερικοῦ διέθεσαν εἰς τὰς περιοχὰς των διὰ τὴν ἀνέγερσιν σχολείων, ἐκκλησιῶν, ὀρφανοτροφείων, κυρίως εἰς τὰ Ζαγοροχώρια, νοσοκομείου διὰ τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων καὶ δι' ἄλλους σκοποὺς. Λόγω τῆς καταστάσεως μεγάλα ποσὰ ἀπὸ τὰ ἐμβάσματα τῶν ὁμογενῶν δὲν εἶχαν χρησιμοποιοθῆ ἀλλὰ οὔτε ἦτο δυνατόν διαρκούσης τῆς ἐπαναστάσεως νὰ χρησιμοποιοθῶν. Ἐπίστευε ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι ἀπὸ τὰ κοινὰ αὐτὰ χρηματικὰ ποσὰ θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη μίαν πρώτην καὶ σοβαρὰν ἐνίσχυσιν διὰ τὸ ἔργον τῆς ἐξεγέρσεως.

Κατὰ τὸ τέλος Αὐγούστου 1824, φθάσας ὁ ὀπλαρχηγὸς Γρηγόρης Λιακατᾶς εἰς τὴν Γότισταν, ἐξήγειρε τοὺς κατοίκους κατὰ τῆς ἐκεῖ τουρκικῆς φρουρᾶς τὴν ὁποῖαν κατόπιν μάχης ἐξεδίωξαν καὶ τὰ πράγματα ἐβίαζον τώρα τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Μεσολογγίου διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ταχύτερον δυνατόν τὰς ἐνισχύσεις πού ἐχρειάζετο διὰ τὸν ἀγῶνα. Ἔτσι ἐνεφανίζοντο τὰ πράγματα ὅταν κατὰ τὸ φθινόπωρον 1824 ἔφθασε εἰς Μεσολόγγι κάποιος Ρούπενθαλ

ἀπεσταλμένος ἐμπορικῶν οἰκῶν τοῦ Λονδίνου, πού ἐνδιεφέροντο νὰ τοποθετήσουν δάνεια εἰς τὴν Ἑλλάδα μὲ ἄκρως, ἐννοεῖται, βαρεῖς ὄρους. Οὗτος ἤρχετο ἀπὸ τὸ Ναύπλιον καὶ μετέβαινε εἰς Κέρκυραν. Εἰς τὸ Μεσολόγγι ἐγνωρίσθη μὲ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἰδίως μὲ τοὺς Κ. Πολυχρόνην, Γεώργιον Πλέσσον, Γιαννιωῦτες, Νικ. Λουριώτην, Νικ. Κομπότην Ἀρτινοῦς, στρατηγὸν Κων Μπότσαρην, Σουλιώτην. Ἡ ἀνωτέρω Ἐπιτροπὴ ἐπληροφορήθη τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξεως τοῦ Ρούπενθαλ καὶ εὐρούσα εἰς αὐτὸν διάθεσιν ὅπως συνάψῃ ἓνα μερικὸν δάνειον μὲ τοὺς ἰθύνοντας τὰ πράγματα τῆς Ἠπείρου, ἤρχισε νὰ διαπραγματεύεται μετ' αὐτοῦ τοὺς ὄρους. Καὶ ἀφοῦ συνεφώνησαν συνετάγη καὶ συμφωνητικὸν μεταξὺ τῶν δύο μερῶν τὸ ὁποῖον ὑπεγράφη ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ τὸν ἐκπρόσωπον τῶν ἐμπορικῶν οἰκῶν τοῦ Λονδίνου.

Κατὰ τὸν χρόνον τῶν διαπραγματεύσεων, ἡ Ἐπιτροπὴ μετέβη εἰς τὸν Μαυροκορδαῖον καὶ ἐγνώρισε τὴν συμφωνίαν καὶ τοὺς ὄρους τῆς πλήν ὁ Μαυροκορδαῖος ἐζήτησε νὰ μείνῃ ξένος πρὸς τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν λόγῳ τῆς θέσεώς του ὡς Διευθυντοῦ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἐπισήμου ἐκπροσώπου τῆς Ἑλληνικῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως. Ὁ Ρούπενθαλ ὅμως ἐπέμεινε ὅπως ὑπογράφει καὶ ὁ Μαυροκορδαῖος τὴν συμφωνίαν τοῦ δανείου, ὅχι ὡς προσωπικὸς ἐγγυητὴς τοῦ δανείου ἢ ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως τὴν ὁποῖαν θὰ ἐδέσμευε, ἀλλὰ ὡς κηδεμῶν τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπιβλέπων τὴν καλὴν διάθεσιν τοῦ δανείου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ σκοποῦ διὰ τὸν ὁποῖον συνήπτετο. Ἐβλεπεν ἡ Ἐπιτροπὴ ὅτι τὸ δάνειον ἐκινδύνευε νὰ ματαιωθῇ καὶ τότε μαζί μὲ τὸν Ρούπενθαλ μετέβη εἰς τὸν Μαυροκορδαῖον καὶ ἐξήγησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάγκην πού ἔχει ἡ Ἠπειρος διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ ὅτι ἡ ἐξέγερσις τῆς ὠφελεῖ τὸν ὅλον ἀγῶνα τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς. Τέλος, ὁ Μαυροκορδαῖος, ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς δισταγμοὺς ἐδέχθη νὰ ἐπικυρώσῃ ὡς ἄτομον τὴν συμφωνίαν καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν ὅπως ἀντιπροσωπεῖα αὐτῆς μεταβῇ εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ὑποσχεθῇ εἰς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν, ὅτι ἐὰν ἡ Ἠπειρος ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν τῆς, θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸ καθεστῶς καὶ τοὺς νόμους τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ θὰ εἶναι μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας ἐὰν δὲ ὁ μὴ γένοιτο ἀποτύχῃ ἢ ἐξέγερσις, τὸ δάνειον δὲν θὰ ἐδάρυε τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐδέχθη τὴν πρότασιν αὐτὴν καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐξουσιοδότησε τὸν ἐξ Ἰωαννίνων Γεώργιον Πλέσσον νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀναπτύξῃ εἰς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τοὺς λόγους πού ἠνάγκασαν τοὺς Ἠπειρώτας νὰ καταλήξουν εἰς τὴν σύναψιν δανείου καὶ ὅτι ἡ ἐνέργειά των αὐτῇ δὲν ἀποβλέπει, εἰς περίπτωσιν ἐπιτυχίας, εἰς ἀπόσπασιν τῆς Ἠπείρου ἐκ τῆς λοιπῆς Ἐπικρατείας. Ὁ Γ. Πλέσσος κατὰ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου 1825 ἔφθασε εἰς τὸ Ναύπλιον καὶ ἀφοῦ κατὰ πρῶτον συνηγνήθη μὲ τὴν ἐκεῖ Ἐπιτροπὴν τῶν Ἠπειρωτῶν, τὴν ὁποῖαν κατέστησε ἐνήμερον τῶν συμ-

φωνιῶν, ἔπειτα παρουσιάσθηκε εἰς τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν, τὴν ἀνησυχήσασαν ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς, καὶ ἀνέλυσε διὰ ζώσης τοὺς λόγους ποὺ ἠνάγκασαν τοὺς Ἠπειρώτας εἰς τὴν σύναψιν τοῦ δανείου καὶ τὸν σκοπὸν ποὺ θὰ ἐξυπηρέτη αὐτό. Ὁ ἴδιος Πλέσσοσ τὴν 15ην Ἀπριλίου ὑπέβαλε εἰς τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα καὶ ἔγγραφον ὑπόμνημα τονίζων μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

«Ἡ Ἠπειρος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀγῶνος ἔλαβε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν τυράννων τῆς Ἑλλάδος πλὴν ἡ τύχη ἠμπόδισε τὴν πρόοδόν της. Πολλοὶ ἐκ τῶν μαχητῶν της ἐτραβήχθησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα καὶ συνεπαρατάχθησαν εἰς τὰς φάλαγγάς της ἐλπίζοντες νὰ ἀποκτήσουν τὴν δεδουλωμένην πατρίδα των, ἀλλ' αἱ τοῦ πολέμου ἀγῶνος ἐνασχολήσεις δὲν ἀφῆκαν ἕως τώρα τὴν Σ. Διοίκησιν νὰ φροντίσῃ καὶ διὰ τοῦτο τὸ σημαντικὸν μέρος. Οἱ συμπατριῶται οἱ ὑπὸ τῆς βαρβάρου Διοικήσεως γενόμενοι ἔνοχοι ἐξ αἰτίας τῆς ἐπαναστάσεως ὑπέφερον καὶ ὑποφέρουν ἐλεεινότατα δεινὰ ἀπελπισθέντες ἔγραψαν πολλάκις μερικῶς εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι εὐρισκομένους Ἠπειρώτας νὰ κινήσωσιν τὴν Σ. Διοίκησιν εἰς εὐσπλαγχνίαν καὶ νὰ λάβῃ φροντίδα διὰ τὴν ἐλευθέρωσίν της, διότι ἄλλως θέλουν χάσει τὴν ὑπαρξίν των. Οἱ ἐν τῇ Δ. Ἑλλάδι εὐρισκόμενοι Ἠπειρώται συνελθόντες εἰς Μεσολόγγιον συνεφώνησαν νὰ στείλουν ἐμὲ πρὸς τὴν Σ. Διοίκησιν ἵνα ἀναγγείλω τὰ δεινὰ καὶ τὸν σκοπὸν τῶν συμπατριωτῶν μου.

Ἐν τούτοις μᾶς ἐπαρρησιάζεσθαι ὁ κύριος Ρούπενθαλ καὶ μᾶς ἐπρόσφερε δάνειον τὸ ὁποῖον ἐδέχθημεν ἐπάνω εἰς τὸ δικαίωμα ὁποῦ ἔχομεν νὰ ἀποκτήσωμε ἐκεῖνον τὸν τόπον καὶ ἂν ἐπιτύχωμεν αὐξάνεται ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπικράτεια. Ἐξ ἐναντίας δέ, ὃ μὴ γένοιτο, τότε οὔτε τὸ Ἔθνος οὔτε ἡ Ἠπειρος ὑποχρεώνεται νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον. Τοῦτο τὸ δάνειον συνίσταται εἰς 400.000 λίρας μὲ συμφωνίαν ἐὰν Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἐλευθερωθῇ ἡ Ἠπειρος νὰ πληρωθῇ ἀπὸ τὰς προσόδους της, εἰ δὲ μὴ νὰ πίπτῃ ἡ ζημίαι εἰς τὸν δανειστήν. Ἐρχόμενος ἐδῶ ἐκοινοποίησα εἰς τοὺς συμπατριώτας μου τὰ ἐν Μεσολογγίῳ πρακτικὰ μας καὶ ὅλοι εὐχαριστήθησαν. Πρὸ τρεῖς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἐκλ. Προέδρου τοῦ Ἐκτελεστικοῦ συνήλθαμεν οἱ Ἠπειρώται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Κωλέττη καὶ τὸν ἐπαρακαλέσαμεν ὡς Ἠπειρώτην νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν Σ. Διοίκησιν τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν σκοπὸν ἔχοντες νὰ εἴμεθα πάντοτε ἐνωμένοι μὲ τὸ ἔθνος μας.

Ταῦτα καθυποβάλλονται καὶ ὑπ' ὄψιν τοῦ Σου Βουλευτικοῦ Σώματος πρὸς εἰδοποίησιν.

Μένω δὲ μὲ τὸ προσῆκον Σέβας

Ὁ Εὐπειθέστατος Πατριώτης Γεώργιος Πλέσσοσ

Τῆ 15 Ἀπριλίου 1825 Ναύπλιον».

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ὕστερα ἀκόμη ἀπὸ τὸ ἀνωτέρω ὑπόμνημα καὶ τὰς προσωπικὰς ἐξηγήσεις ποὺ ἔδωσε ὁ Γεώργιος Πλέσσοσ, δὲν ἱκανο-

ποιήθη από αὐτάς, ἀλλὰ ἐθορυβήθη ἔτι πλέον διὰ τὴν σύναψιν τοῦ χωριστοῦ αὐτοῦ δανείου ἐκ μέρους τῶν Ἑπειρωτῶν. Ὡς πρώτην ἐνέργειάν της ἔκαμε νὰ καλέσῃ τὴν ἰδίαν ἡμέραν τὴν εἰς τὸ Ναύπλιον τριμελῆ Ἑπειρωτικὴν Ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν Ἰωάννου Γενοβέλη, Κωνστ. Γασσίκα, Γιαννιωτῶν, Μαργαρίτη Κυρίτση, Ἀρτινοῦ καὶ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ αὐτὴν νὰ τῆς δοθῆ καὶ λάβῃ γνῶσιν τοῦ ὑπογραφέντος ἐν Μεσολογγίῳ συμφωνητικοῦ μεταξὺ τῆς ἐκεῖ Ἑπειρωτικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ρούπενθαλ. Ἡ Ἐπιτροπὴ ὁμῶς ἐστέρειτο ἀντιγράφου τοῦ συμφωνητικοῦ καὶ ἐπέδειξε εἰς τὴν Διοίκησιν τὰ γράμματα τὰ ὅποια εἶχε ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι ἀναφερόμενα εἰς τὰς συνομιλίαις πού εἶχαν ἐκεῖ καὶ τὴν σύναψιν τοῦ δανείου ὡς καὶ τοὺς ὅρους αὐτοῦ. Πάντως ἀπὸ τὰ γράμματα προέκυπτον τὰ ἑξῆς: Τὸ δάνειον συνήφθη διὰ ποσὸν 400.000 λιρῶν Ἀγγλίας (στερλινῶν) τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ παραδοθῆ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἑπειρωτῶν τοῦ Μεσολογγίου μέχρι τέλους Μαΐου 1825. Ὁ συμφωνηθεὶς τόκος ἀνήρχετο εἰς 50α/ο. Τὸ δάνειον ἐχορηγεῖτο διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ὀργάνωσιν τακτικοῦ στρατοῦ 2.000 ἀνδρῶν, τὴν κατασκευὴν στολῶν ἰσαριθμῶν μὲ τὴν δύναμιν του καὶ τὴν ἀγορὰν πολεμικοῦ ὕλικου διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν του. Τοῦτο θὰ ἐπληρώνετο ἐφ' ὅσον θὰ ἀπελευθεροῦτο ἢ Ἡπειρος ἀπὸ τὰ τουρκικὰ κτήματα τῆς περιφέρειας, ἐὰν δὲ ἀπετύγχανε ἢ προσπάθεια τῶν Ἑπειρωτῶν, οἱ δανεισταὶ οὐδὲν εἶχαν λαμβάνειν. Ἡ Κεντρικὴ Διοίκησις οὐδὲν ἀνεφέρετο εἰς τὸ συμφωνητικόν. Ἡ σύμβασις τοῦ δανείου εἶχε ὑπογραφῆ καὶ ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτον ὄχι ὡς Γενικοῦ Διευθυντοῦ Δυτ. Ἑλλάδος ἢ Ἐκπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ ὡς ἀτόμου πού θὰ εἶχε τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀναληφθέντων ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ὄρων.

Καίτοι ἢ συμφωνία τοῦ δανείου δὲν ὑπεχρέωνε εἰς οὐδὲν τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν, ἐν τούτοις ἢ τελευταία ἤρχισε παντοιοτρόπως νὰ ἀντιδρᾷ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, δὲν συνεφώνησε δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ Μαυροκορδάτου ὅπως ὑπογράψῃ τὴν συμφωνίαν μὲ τοὺς συμβαλλομένους. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν 15ην Ἀπριλίου 1825 τὸ Ἐκτελεστικὸν πληροφορεῖ καὶ τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα περὶ τῆς ὑπογραφῆς συμφωνίας καὶ ἐκφράζει τὰς ἀπόψεις του ἐπ' αὐτοῦ. Δὲν εἶναι συντελεστικόν, τονίζει, εἰς τὴν πρόοδον τοῦ ἀγῶνος ἐὰν τὸ πνεῦμα αὐτὸ τῆς συνάψεως παρὰ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν ἰδιαιτέρων δανείων ἐπικρατήσῃ γενικώτερα. Ἡ Κεντρικὴ Διοίκησις ἔχει ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας, ἄσχετα ἐὰν μπορεῖ σήμερα ἢ ὄχι, ταυτοχρόνως, νὰ δώσῃ βοήθειαν εἰς αὐτάς. Ἄλλως τε τοῦτο δὲν συμφέρει ἐξωτερικῶς, ἀφοῦ ἢ Ἑλληνικὴ Διοίκησις τοῦ Ναυπλίου ἔχει ἀναγνωρισθῆ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη ὡς Κέντρον τῆς Ἑλλάδος καὶ χάνει ἀπὸ τὸν χαρακτήρα της αὐτὸν ὅταν παρουσιάζονται διχασμέναι προσπάθειαι διαφόρων ἐπαρχιῶν κινουμένων ἔξω ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως. Τέλος, τὸ Ἐκτελεστικὸν ἀποκρούει πᾶσαν τοιαύτην κίνησιν πρὸς σύναψιν μερικῶν δανείων καὶ ζητεῖ νὰ ἀκούσῃ τὴν γνώμην τοῦ Βουλευτικοῦ. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ

ὑπογράφει ὁ Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐκτελεστικοῦ Γαίλας Μπότασης καὶ τὰ ἄλλα μέλη τοῦ Ἐκτελεστικοῦ.

Τὸ Βουλευτικὸν Σῶμα πρὶν ἀπαντήσῃ εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Ἐκτελεστικοῦ ἐζήτησε πληροφορίας ἀπὸ διάφορα πρόσωπα τοῦ Μεσολογγίου ὡς καὶ ἀπὸ ἐκπροσώπους τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Καὶ ὅταν ἀπήντησε τὴν 27 Μαΐου 1825, γράφει: Ἐπευδὴ ἀπὸ τὰ ἤδη φθάσαντα γράμματα τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπῆς γίνεται φανερὸν πόσῃ κακῇ ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν τὰ συμφωνητικὰ τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας μετὰ τοῦ Ρούπενθαλ εἰς τοὺς δανειστὰς τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως, πρέπει νὰ κληθῇ ὁ Μαυροκορδαῖος νὰ δώσῃ πληροφορίας δι' ὅσα συνεφώνησε ἡ Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία εἰς τὸ Μεσολόγγι.

Ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἶχεν ἐσωτερικοὺς περισπασμοὺς εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἰδίως τῶν Πελοποννησίων ἐριζόντων διὰ τὴν ἐξουσίαν, εἶχε δὲ εἰσβάλλει καὶ ὁ Ἰμβραῆμ καὶ ἀπεκρούετο εἰς τὸ Κρεμμύδι καὶ τὸ Νεόκαστρον κυρίως ἀπὸ Ἡπειρωτικὰ στρατεύματα τὰ ὁποῖα ἀνῆρχοντο εἰς 2.500 ἄνδρας. Ἐγνώριζε ἡ Διοίκησις, ὅτι ἐὰν ἐξεγείρετο ἡ Ἡπειρος ὅλα αὐτὰ τὰ στρατεύματα θὰ ἔτρεχον νὰ βοηθήσουν τὸν τόπον των, ὅπως συνέβη ὅταν ὁ Κιουταχῆς ἔφθασε εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἀγνοήσαντα αὐτὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Κουντουριώτη, ἔτρεξαν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη νὰ ἀνακουφίσουν τοὺς πολιορκημένους. Ἀπὸ ὅλους αὐτοὺς τοὺς φόβους κατεχομένη ἡ Διοίκησις ἀντέδρασε μὲ πείσμα διὰ τῶν εἰς Λονδίνον ἀντιπροσώπων τῆς, Ἰωάννου Ὀρλάνδου, Ἀνδρέου Λουριώτη καὶ Ἰωάννου Ζαΐμη ὅπως κλονίσουν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν φεραμένων ὡς δανειστῶν ἐμπορικῶν οἴκων πρὸς τὴν Ἡπειρωτικὴν Ἐταιρείαν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ματαιώσεως τοῦ δανείου. Ἐπὶ πλέον ὑπεχρέωσε τὸν Μαυροκορδαῖον, ποὺ εἶχε περιβάλλει διὰ τῆς ὑπογραφῆς του τὸ κῦρος τῆς συμφωνίας τοῦ Μεσολογγίου, νὰ ἀποσύρῃ τὴν ὑποστήριξιν ποὺ ἔδωκε διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας. Ἀντέδρασε δὲ καὶ ὁ εὐρισκόμενος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὸ Νάυπλιον, ἐπίτροπος τῶν δανειστῶν τοῦ νέου πρὸς τὴν Ἑλλάδα δανείου Κόμης Κάμπα ἐκφράζων δισταγμοὺς διὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἡπειρωτῶν καλὴν καὶ ἀποδοτικὴν χρησιμοποίησιν τοῦ δανείου.

Ἐπὶ πλέον ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος δὲν ἐσταμάτησε τὰς ἀντενεργείας τῆς ὅπως διὰ παντὸς τρόπου ματαιώσῃ τὸ δάνειον τῶν Ἡπειρωτῶν, ἀφοῦ καὶ τὸν ἴδιον Ρούπενθαλ ἔπεισε νὰ ἀποσύρῃ τὴν ὑπογραφὴν του ἀπὸ τὴν συμφωνίαν. Ἔτσι ἀπὸ τὴν ἀντίδρασιν τῆς Ἑλληνικῆς Διοικήσεως οἱ Ἡπειρωταὶ ἔχασαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβουν τὸ δάνειον τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἐπέτρεπε νὰ ἐξοπλισθοῦν καὶ νὰ πολεμήσουν τὸν κατακτητὴν εἰς τὸ ἔδαφός των στηριζόμενοι εἰς τὰς ἰδικὰς των καὶ μόνον δυνάμεις.